

JUSTITSMINISTERIET

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K

Ansvar: 1440
E-Post

Dato: 15 FEB 2013
Kontor: Strafferetskontoret
Sagsbeh: Jean Elisabeth Hørdum
Sagsnr.: 2013-0030-1262
Dok.: 668572

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 507 (Alm. del), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 24. januar 2013. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Peter Skaarup (DF).

Morten Bødskov

Freja Sine Thorsboe

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 507 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg:

”Vil ministeren redegøre for Erstatningsnævnets praksis for erstatning til offentligt ansatte i pleje- og undervisningssektoren, som har været udsat for vold på jobbet, og vil ministeren oplyse, om denne praksis bygger på en politisk vedtaget tilgang til offentligt ansatte, som nævnet skal have, eller om det er en administrativ praksis, der har udviklet sig over tid?”

Svar:

Justitsministeriet har til brug for besvarelsen af spørgsmålet indhentet en udtalelse fra Erstatningsnævnet, der har oplyst følgende:

”Efter offererstatningslovens § 1 yder staten erstatning og godtgørelse for personskade, der forvoldes ved overtrædelse af straffeloven, hvis overtrædelsen er begået i den danske stat.

Såfremt der foreligger politianmeldelse i en sag, hvor en offentligt ansat i pleje- og undervisningssektoren angiver sig udsat for vold på jobbet, danner politiets efterforskning og eventuelle afgørelse om påtaleundladelse, tiltalefrafald eller tiltale grundlaget for nævnets afgørelse om, hvorvidt der har været tale om en straffelovsovertrædelse. I de tilfælde, hvor der er rejst tiltale ved domstolene, følger nævnets naturligvis rettens afgørelse om, hvorvidt der har været tale om en straffelovsovertrædelse, ligesom nævnet efter offererstatningslovens § 11 a følger rettens eventuelle afgørelse om erstatning.

I disse sager foretages der imidlertid sjældent politianmeldelse af skadelidte eller af institutionen.

Erstatningsnævnet dispenserer som regel fra kravet i offererstatningslovens § 10, om at episoden skal være politianmeldt inden 72 timer (for handlinger begået før 1. juli 2011: ”under unødigt ophold, dvs. inden 24 timer). Nævnet følger hermed en henstilling fra Folketingets Retsudvalg i FT 1984-85, tillæg B, sp. 1355, i forbindelse med lovændringen i 1985, hvorved der indførtes retskrav på erstatning efter offererstatningsloven. Det hedder i henstillingen: ”[Retsudvalget] finder, at Erstatningsnævnet i forbindelse med nævnets samlede vurdering af, om kravet om politianmeldelse i § 10 bør fraviges i de konkrete sager, som måtte blive forelagt for nævnet til afgørelse, bør være opmærksom på, at pædagogiske og behandlingsmæssige hensyn kan tale imod en politianmeldelse.”

Har ansøgeren, efter at være blevet opfordret til at indgive politianmeldelse, modsat sig dette eller i øvrigt ikke villet medvirke til sagens oplysning, vil der dog fortsat kunne meddeles

ansøgeren afslag i henhold til offererstatningslovens § 10 eller dennes analogi.

Såfremt der ikke er foretaget politianmeldelse, indsendes en anmodning om erstatning ofte først til Erstatningsnævnet lang tid efter episoden. Det betyder, at Erstatningsnævnet i disse sager ofte kun har ansøgerens egen forklaring om episoden som afgørelsesgrundlag.

Erstatningsnævnet forsøger altid at indhente en udtalelse fra institutionens ledelse om det præcise hændelsesforløb i forbindelse med den episode, som har udløst erstatningskravet, og om hvorfor episoden ikke er politianmeldt. Er episoden først anmeldt til nævnet et stykke tid efter, den fandt sted, kan det dog være vanskeligt at få brugbar udtalelse fra ledelsen eller andre om det præcise hændelsesforløb, idet episoden ofte er mere eller mindre glemt på institutionen, ligesom der ofte kan være sket udskiftninger blandt personalet, der medfører, at ingen kender nærmere til episoden.

Er en ansøgning om erstatning indgivet lang tid efter den episode, der har udløst erstatningskravet, og understøttes ansøgerens beskrivelse af episoden ikke af optegnelser eller notater, der er gjort umiddelbart efter eller i forbindelse med denne, kan nævnet normalt ikke anse det for godtgjort, at ansøgeren har været udsat for en straffelovsovertrædelse. Optegnelser foretaget umiddelbart efter eller i forbindelse med episoden kan fx være arbejdsskadeanmeldelser, indberetninger til ledelsen om episoden eller lægelige optegnelser.

Erstatningsnævnet betaler ikke erstatning i anledning af skader, der hovedsageligt skyldes den måde, arbejdet er tilrettelagt på. I disse tilfælde må nævnet henvise ansøgeren til eventuelt at rette sit krav mod arbejdsgiveren, jf. Danske Lov 3-19-2 eller arbejdsgiverens arbejdsskade- eller ansvarsforsikringsselskab.

Kun hvor der er tale om en konkret hændelse, der udgør en klar overtrædelse af straffeloven fra patientens eller elevens side, kan tilskadekomsten dækkes efter offererstatningsloven. At der skal være tale om en klar overtrædelse af straffeloven, indebærer, at den strafbare handling skal være af en vis kvalificeret art, at handlingen skal være retsstridig, og at der skal foreligge fornødent forsæt. Handlingen skal med andre ord være "villet". Skader opstået indenfor pleje- og pædagogsektoren og lignende områder, hvor der ikke foreligger rettidig politianmeldelse og -undersøgelse, og hvor der alene er tale om småtjatteri eller almindelig modstand i forbindelse med fastholdelse, vil normalt ikke udgøre en strafbar handling, som kan medføre dækning efter offererstatningsloven for opstået personskade.

Ved Erstatningsnævnets afgørelse om, hvorvidt der foreligger en straffelovsovertrædelse, vil det også indgå i vurderingen, om episoden har fundet sted i et miljø, hvor der normalt er mere fysisk kontakt mellem de involverede personer, end det er sædvanligt andre steder i samfundet. Det kan fx være tilfældet i arbejdet med skolebørn og på plejehjem.

Nævnet tager i hvert enkelt tilfælde stilling til den konkrete situation, herunder også hvorvidt skadevolder befinder sig i en sådan psykisk eller fysisk tilstand, at hændelsen må vurderes ikke at gå ud over, hvad den ansatte i kraft af sit virke som f.eks. plejer, underviser eller pædagog kan forvente i situationen. Det kan i den forbindelse også tillægges betydning, hvis en hændelse af institutionen anses som så dagligdags, at den ikke politianmeldes, og som i et vist omfang skyldes arbejdets tilrettelæggelse.

Der er ved bedømmelsen af den enkelte sag tale om, at nævnet på grundlag af oplysningerne i sagen vurderer, om den angivne personskade kan antages at være sket ved en overtrædelse af straffeloven. Der er således ikke tale om en administrativ praksis, der har udviklet sig over tid.

Nævnets afgørelse træffes efter offererstatningslovens § 11 af et nævn, der er nedsat af justitsministeren, som også fastsætter nævnets forretningsorden (se bekendtgørelse nr. 365 af 17. april 2012). Nævnet har efter offererstatningslovens § 16 den endelige administrative afgørelse af de sager, der indbringes for nævnet. Nævnets afgørelse kan således ikke indbringes for ministeren, ligesom ministeren ikke har nogen instruktionsbeføjelse over for nævnet med hensyn til afgørelse i konkrete sager eller særlige sagskategorier. Det er nævnet – og altså ikke ministeren – som udfærdiger nævnets årsberetning.

Det bemærkes, at nævnet i de tilfælde, hvor nævnet tilkender erstatning, selvom der ikke er foretaget politianmeldelse, som regel indstiller, at der gøres regres mod skadevolderen, også selvom skadevolderen er mindreårig eller utilregnelig.

Hvis den oplyste skadevolder er under 14 år, eller der er oplysninger, som giver anledning til at formode, at skadevolderen har manglet evnen til at handle fornuftsmæssigt, vil Erstatningsnævnet som udgangspunkt henvise skadelidte til at rette henvendelse til skadevolderens eventuelle ansvarsforsikrings-selskab. Dette skyldes den særlige bestemmelse i forsikringsaf-talelovens § 19. Efter denne bestemmelse fraviges det forsik-ringsretlige udgangspunkt om, at skader, som den forsikrede skadevolder selv har fremkaldt ved forsæt, ikke dækkes, ”når den sikrede var under 14 år eller på grund af sindssygdom, åndssvaghed, forbigående sindsforvirring eller lignende til-stand har manglet evnen til at handle fornuftsmæssigt”. Børn

under 14 år vil ofte være dækket af forældrenes ansvarsforsikring, ligesom en del voksne institutionsanbragte eller sindslidende vil være dækket af en ansvarsforsikring. Efter offererstatningslovens § 7, stk. 1, kan der ikke betales erstatning, i det omfang skaden dækkes af forsikring.”